

Raadsinformatiebrief

Datum	13 mei 2025	Zaaknummer	2833886
		Portefeuille	Werk, jeugd, kunst en cultuur en energie M.H.B. Roozendaal
Onderwerp	WSD Jaarverslag 2024 en Begroting 2026 en Financiële meerjarenraming WSD 2027-2029		

Behandeling in commissie

Niet van toepassing

Kennisnemen van:

WSD Jaarverslag 2024 en Begroting 2026 en Financiële meerjarenraming WSD 2027-2029

Aanleiding

Het concept Jaarverslag 2024 en de begroting WSD 2026 en Financiële meerjarenraming WSD 2027-2029. Het College heeft geen aanleiding gezien om een zienswijze in te dienen.

Kernboodschap

1. Jaarverslag WSD 2024. Het jaar 2024 was voor WSD een goed jaar met een positief exploitatieresultaat en een gezonde balanspositie. Het gerealiseerde resultaat was ruim € 7,0 miljoen positief, wat beter is dan de oorspronkelijk begrote € 1,4 miljoen en ook bijna € 3,0 miljoen beter dan over 2023. Belangrijke afwijkingen van de begroting zijn als volgt toegelicht:

1.1. Subsidieresultaat SW: Het subsidieresultaat SW was bijna € 5,1 miljoen hoger dan begroot, deels door een hogere uitstroom van SW-medewerkers dan verwacht dan waar het Rijk rekening mee houdt. Dit wordt in volgende jaren wel enigszins gecorrigeerd, maar bij een gelijkblijvend macrobudget per jaar is er voor 2024 en nog de komende jaren sprake van een voordeel. Daarnaast is via de meicirculaire 2024 een compensatie voor de Loon- en Prijs Ontwikkeling SW toegepast die aanmerkelijk hoger is dan waarmee we in de begroting rekening hebben gehouden. Verder zijn in 2024 éénmalige middelen voor de transformatie van het sociaal ontwikkelbedrijf beschikbaar gesteld. Het is belangrijk ervan bewust te zijn dat de subsidieresultaten SW geen structureel karakter hebben en dat door de krimp van de SW-populatie het absoluut subsidieresultaat SW voortdurend kleiner wordt.

1.2. Subsidieresultaat PW: Het subsidieresultaat op de uitvoering van de Participatiewet is circa € 1,5 mln. slechter dan begroot. Dit is vooral een resultante van fors hogere loonkosten (na aftrek van loonkostensubsidies) door de opvolgende forse verhogingen van het Wettelijk Minimum Loon in afgelopen jaren. Waar de loonkosten stijgen met de WML-ontwikkeling wordt de

loonkostensubsidie berekend aan de hand van het genormeerd referentieloon op basis van de individuele loonwaardemetingen waarmee de in te verdienen loonkosten (verschil tussen loonkosten en loonkostensubsidie) steeds hoger worden.

Het nadelig subsidieresultaat PW wordt over 2024 nog getemperd door loonkostenvoordelen op grond van de Wet Tegemoetkoming Loondomein (WTL). Door aanpassingen in de WTL zullen deze loonkostenvoordelen in de komende jaren afnemen. Het nadelig subsidieresultaat op de PW zal daardoor alleen maar toenemen.

1.3. Bedrijfsresultaat: Het getoond bedrijfsresultaat blijft ca. € 0,1 mln. achter bij de begroting. De gerealiseerde netto toegevoegde waarde is in lijn met de begroting ondanks en wat lagere bezetting van de doelgroep die bedrijfsopbrengsten genereert in of via de structuur van WSD en anderzijds door de doorstroom SW naar Begeleid Werken waarbij de bijdrage aan het resultaat bestaat uit subsidie-resultaat Begeleid Werken.

De overige bedrijfsopbrengsten laten wel een flinke stijging zien met € 2,6 mln., voornamelijk door toename van de opbrengsten gerealiseerd met de uitvoering van meer trajecten voor gemeenten (met name inburgeringstrajecten), hogere opbrengsten uit dienstverlening backoffice aan Werkpartners door toenemend aantal dienstverbanden PW voor WSD en Weener XL en hogere renteopbrengsten op schatkistbankieren.

Deze hogere overige bedrijfsopbrengsten worden grotendeels gecompenseerd door hogere (overige) bedrijfskosten en kennen meerdere oorzaken waarvan de belangrijkste zijn:

- ✓ Hogere energiekosten dan begroot doordat inregelen duurzame energievoorziening langer duurt, hogere tarieven reguliere energie en extra energiegebruik tijdens de verbouwing dan begroot
- ✓ De begrote dienstverlening door derden betreft primair de kosten van invulling van niet-structurele reguliere functies met tijdelijk ingehuurd krachten. Daarnaast worden formatief wel begrote vacatures die moeilijk geworven kunnen worden tijdelijk (frictie) ingevuld met inhuur van derden wat leidt tot hogere kosten van dienstverlening door derden dan begroot
- ✓ Onder de kosten dienstverlening door derden worden ook diensten door derden voor doorontwikkeling organisatie en lokale plannen verantwoord waarvoor de dekking uit bestemmingsreserves aanwezig is. In de begroting wordt deze dekking gesaldeerd opgenomen. In de jaarrekening op basis van het BBV wordt deze dekking uit reserves onderaan de exploitatie gepresenteerd.
- ✓ Hogere huurkosten tijdens de verbouwing voor met name de (inburgerings)trajecten.

Al met al zijn we tevreden met het bedrijfsresultaat in 2024. De verwachting is dat het bedrijfsresultaat de komende jaren wel verder onder druk zal komen te staan. Met de omslag van SW naar PW ontstaat er grotere druk op het inderdienvermogen in combinatie met oplopende begeleidingskosten.

2. Accountantsverslag.

Het Algemeen bestuur van WSD heeft Smits van de Broek Accountants aangesteld als nieuwe accountant vanaf het verslagjaar 2024. Een nieuwe accountant vraagt in het eerste jaar altijd van alle betrokken partijen wat meer energie en tijd om tot een juiste diepgang van de controle te komen en het accountantsdossier te vullen. Een voorbeeld daarvan is de verantwoordingswijze rondom de bestemmingsreserves waaronder dividend en AGR.

Deze zijn in de loop der jaren voor WSD, de gemeenten en de vorige accountant gangbaar geworden maar voor een nieuwe accountant minder gebruikelijk en logisch. Zaken die in jaren zijn ingesleten en als gebruikelijk zijn bestempeld komen opnieuw onder ogen van professionals die daar dan soms net wat anders tegenaan kijken of andere verdiepende vragen stellen. Dit vraagt wat meer tijd en leidt ook tot een toelichting daarover in het accountantsverslag.

De controle is afgerond en de accountant heeft aangegeven voornemens te zijn om een goedkeurende controleverklaring af te geven over de getrouwheid van de jaarrekening inclusief de rechtmatigheidsverantwoording.

De in het verslag opgenomen bevindingen rondom de bestemmingsreserve zijn formeel op grond van de geldende verslaggevingsregels juist. Materieel gezien voldoet de verantwoording in de jaarrekening rondom de bestemmingsreserves aan de besluitvorming van het bestuur. In deze wordt het principe 'substance over form' gehanteerd. Voor de overige gerapporteerde bevindingen geldt dat we er kennis van nemen, de constatering herkennen en dat waar nodig acties zijn uitgezet en dat in de toekomstige verslaglegging met verslaggevingsadviezen rekening wordt gehouden voor zover het inzicht dat vereist.

3. Bestemming voordelig exploitatieresultaat WSD 2024

Het Algemeen bestuur heeft op 9 maart 2022 besluiten genomen die bepalend zijn voor de wijze waarop voortaan het weerstandsvermogen wordt bepaald en daarop aansluitend beleid voor de bestemming en besteding van het resultaat. Dit leidt tot de volgende wijze waarop het exploitatieresultaat wordt bestemd:

Primair moet het weerstandsvermogen van WSD op orde zijn t.b.v. risico afdekking en benodigd werkkapitaal/liquiditeit. Vervolgstep is de beoordeling van de noodzaak van vorming of instandhouding van bestemmingsreserves om de koers en lokale plannen te kunnen uitvoeren. Deze beoordeling is op initiatief van het MT begin maart 2024 opgemaakt en door het Dagelijks bestuur van 12 maart jl. besproken waarbij het volgende is voorgesteld:

1. Het weerstandsvermogen ongewijzigd vaststellen op € 10,7 mln.
2. Uit het positieve resultaat 2024 een aanvulling te doen aan de Bestemmingsreserve Doorontwikkeling WSD van € 1,8 mln. Deze heeft vooral betrekking op de werving brede doelgroep, uitvoering project digitale verbouwing inclusief investeren in informatiebeveiliging.
3. De Bestemmingsreserve Lokale plannen gemeenten in stand te houden en ultimo 2026 te bezien wat daarvan eventueel resteert.
4. De Stimulusreserve in komende jaren te verhogen met € 0,33 mln. per jaar om te zorgen dat het exploitatietekort dat in de periode tot en met 2035 ontstaat door de omslag van SW naar PW is afgedekt zonder dat daarvoor bij voorbaat gemeentelijke bijdragen moeten worden begroot.
5. Uit het positieve resultaat 2024 een aanvulling te doen aan de Bestemmingsreserve Kosten verduurzaming van € 0,8 om daarmee de hogere afschrijvingen als gevolg van hogere uitgaven aan duurzaamheid komende jaren op te vangen.

6. Bovenstaande te verwerken in de jaarstukken en deze in juli 2025 ter besluitvorming voor te leggen aan het Algemeen bestuur.

De voorstellen 2. tot en met 5. zijn onderdeel van de bestemming van het resultaat 2024.

Gelet op het besluit van het AB d.d. 14 juli 2017 om de reserve vakantiegeld en –dagen slechts te wijzigen als deze meer dan 10% afwijkt, hoeft vanuit het exploitatieresultaat 2024 geen toevoeging aan de bestemmingsreserve te worden gedaan.

Van het na deze bestemmingen beschikbaar resultaat worden middelen gereserveerd voor het vormen van een personeelsfonds (25%; voor 2024 € 0,914 mln.) en het resterende bedrag van € 2,740 mln. wordt volledig beschikbaar gesteld voor de Algemene gemeentelijke reserve (AGR). De hoofdlijn van de besteding van de AGR is bestuurlijk vastgesteld en betekent dat 50% bij WSD is te besteden en de overige 50% via een glijdende schaal aan activiteiten in het sociaal domein. Na verloop van het boekjaar zijn nog niet bestede AGR-middelen voor de betreffende gemeenten vrij beschikbaar.

In de bijlage bij het Voorstel resultaatbestemming 2024 is de verdeling van de toevoeging aan de AGR 2024 per gemeente gespecificeerd.

4. Begroting WSD 2026 en Financiële meerjarenraming WSD 2027-2029

Het zijn onrustige tijden waarin ontwikkelingen elkaar snel opvolgen. De coronacrisis ligt inmiddels jaren achter ons, maar leek slechts het begin van een lange periode van mondiale, nationale en lokale veranderingen. Landelijk functioneert de Participatiewet matig: deze leidt niet tot meer mensen aan het werk, veroorzaakt financiële druk bij gemeenten, werkontwikkelbedrijven en medewerkers, en is complex in uitvoering. Dit terwijl er enerzijds een groot onbenut arbeidspotentieel is en anderzijds een krappe arbeidsmarkt.

WSD kan deze problemen niet op eigen schaal oplossen. Wat wel mogelijk is: een werkplek bieden in een min of meer beschermde omgeving aan zoveel mogelijk inwoners die daar behoefte aan hebben. Daarmee wordt ook voorzien in hun bestaanszekerheid. Dit vormt het anker voor de organisatieontwikkeling en de keuzes die worden gemaakt. Dankzij de inzet van medewerkers en betrokken stakeholders lukt dit nog steeds verrassend goed. De ingezette koers wordt vastgehouden: een wendbare organisatie blijven die mensen ondersteunt in hun ontwikkeling naar en in werk.

De begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 zijn opgesteld vanuit de koers “Gezamenlijk Doorontwikkelen” en de gemeentelijke plannen. Deze koers loopt tot eind 2025.

In september 2023 is besproken of de koers moest worden herzien. Het Dagelijks Bestuur zag geen noodzaak tot grote herijking. Wel is geconstateerd dat de koers een nieuwe impuls verdient, om twee redenen:

1. De ambitie van 2.100 medewerkers blijkt lastig te realiseren.
2. Veel betrokkenen bij het oorspronkelijke proces zijn vertrokken, waardoor het collectieve geheugen is verzwakt.

Een nieuw gezamenlijk proces is gestart met bestuur, beleid en uitvoering. Een kernteam, bestaande uit leden van het Dagelijks Bestuur, directie en medewerkers, is in januari 2025 gestart met ondersteuning van een extern bureau. Dit team werkt aan een plan van aanpak voor de revitalisering van de koers.

Parallel hieraan werkt WSD samen met gemeentelijke financials aan financiële scenariodoorrekeningen tot 2035. Doel is inzicht krijgen in de financiële impact van het vervangen van de SW-doelgroep door Participatiewet-doelgroepen.

Drie scenario's worden uitgewerkt:

- ✓ Voortzetting van de huidige koers: 2.100 personen per ultimo 2026, stabiel tot 2035.
- ✓ Krimp: afname naar gemiddeld 1.200 personen in 2035.
- ✓ Groei: toename naar gemiddeld 3.000 personen in 2035.

Deze berekeningen geven inzicht in de gevolgen van verschillende ontwikkelrichtingen en worden ondersteund door Berenschot. We verwachten de oplevering eind 2025. Voor nu is het scenario van 2.100 medewerkers de basis van de begroting.

Een belangrijk aandachtspunt in deze berekeningen is de financiering van de Participatiewet. Sinds de invoering is het moeilijk gebleken om een sluitende businesscase te realiseren, omdat de rijksfinanciering structureel niet genoeg is. Toch zijn er positieve ontwikkelingen:

- ✓ Het loonkostensubsidiebudget (LKS) wordt nu op realisatiebasis toegekend.
- ✓ Het begeleidingsbudget voor LKS Regulier is toegevoegd aan de algemene uitkering en past zich aan de economische situatie aan.
- ✓ Voor Beschut werk is een verdeelmodel in de maak, en het huidige budget is al ruim voldoende.

Een positief effect hiervan is dat ook Nuggers nu zonder financieel risico voor gemeenten naar werk kunnen worden begeleid. De financiering van de loonkosten is maar een deel van het verhaal. De P-component (begeleiding, cao, pensioen, Wml-stijging) is namelijk de belangrijkste oorzaak van het negatieve financiële resultaat van Participatiewetbanen.

Er zijn stappen gezet, zoals de verhoging van de begeleidingsvergoeding voor Beschut vanaf 2024 met €2.157 per persoon. In 2025 komen er extra middelen voor werkbedrijven en extra banen, gebaseerd op onderzoeken van Berenschot en APE. Deze middelen worden toegevoegd aan de Integratie-uitkering. Toch blijft de businesscase van de Participatiewet financieel onrendabel.

Om de instroom mogelijk te maken, heeft het Algemeen Bestuur in 2021 de Stimulusreserve ingesteld. Deze reserve is bedoeld om tekorten in begeleiding op te vangen en drempels voor gemeenten te verlagen. Nu het begeleidingsbudget op realisatie is gebaseerd, kan deze reserve ook ingezet worden om het subsidietekort SW+PW te dekken.

De voorliggende meerjaren doorrekening laat zien dat de exploitatie onder druk staat door de verschuiving van SW naar PW. Vanaf 2027 wordt het subsidieresultaat SW+PW negatief. Dankzij positieve bedrijfsresultaten blijft de exploitatie tot circa 2029/2030 in de zwarte cijfers.

Daarnaast is de Stimulusreserve beschikbaar als dekkingsmiddel om de exploitatie ook na afloop op peil te houden. Naar verwachting wordt de Stimulusreserve verhoogd, maar dit zou naar verwachting slechts de helft van het tekort dekken.

Gezien de recente landelijke uitstroomontwikkeling wordt verwacht dat het rijksbudget SW voorlopig blijft bijdragen aan een positief SW-subsidieresultaat. Hierdoor ontstaat het negatieve subsidieresultaat SW+PW mogelijk pas later dan 2027.

Dit geeft WSD en de deelnemende gemeenten ruimte om de komende jaren gezamenlijk besluiten te nemen over de koers en invulling van de uitvoering op basis van de Participatiewet.

5. Notitie weerstandvermogen

Zoals eerder vermeld, heeft het Algemeen bestuur op 9 maart 2022 besluiten genomen over het weerstandsvermogen en dividend. De belangrijkste besluiten ten aanzien van het weerstandsvermogen zijn:

- ✓ De door Deloitte ontwikkelde methode voor risico-inschatting en berekening van het benodigde weerstandsvermogen blijft van kracht.
- ✓ Door de vastgestelde koers en gemeentelijke plannen is het risicoprofiel van WSD gedaald naar gemiddeld niveau, wat betekent dat wordt uitgegaan van het minimumscenario bij de berekening.
- ✓ In het overleg met gemeenten wordt meer aandacht besteed aan risico-inschatting, ondersteund door een overzichtelijke “praatplaat”.

Deze systematiek is ook in 2025 toegepast. Uit de risicoanalyse blijkt dat het totale bedrijfsrisico van WSD stabiel is gebleven. Hoewel er lichte verschuivingen zijn op klantriveau, blijft het bedrijfsrisico als geheel onveranderd. Werkgevers zijn terughoudend in het uitbreiden van werkgelegenheid, mede door economische onzekerheden en een krappere wordende arbeidsmarkt. Robotisering en uitbesteding nemen toe, wat leidt tot minder passende werkplekken. Daarnaast speelt de afhankelijkheid van enkele grote klanten een rol in de risico-inschatting.

Subsidie- en deelnemingsrisico's zijn stabiel gebleven. Het minimaal benodigde weerstandsvermogen blijft €10,7 miljoen.

Hoewel het risicoprofiel als stabiel wordt beoordeeld, zijn er onzekerheden die buiten deze analyse vallen, zoals:

- ✓ De ontwikkeling van SW-financiering (inclusief loon- en CAO-stijgingen);
- ✓ De structureel negatieve businesscase van de Participatiewet;
- ✓ Wetgeving rond vrijstelling ex art. 8a Waadi;
- ✓ Gemeentelijke financiering (Ravijnjaar);
- ✓ Internationale en economische risico's.

De WSD staat er financieel goed voor, vooral door het zorgvuldige beleid van de afgelopen jaren. Maar dat betekent niet dat er onbeperkt geld beschikbaar is.

Communicatie

Een eventuele zienswijze van de Raad wordt doorgeleid naar het Algemeen Bestuur, zodat deze zienswijze bij de definitieve vaststelling van de financiële stukken meegewogen kan worden.

Participatie

Niet van toepassing.

Duurzaamheid

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden middels de begeleiding van de SW bedrijven IBN en WSD begeleidt naar duurzame inzetbaarheid in een inclusieve samenleving.

Financiën

Dit wordt toegelicht in de kernboodschap.

Planning

De financiële stukken zullen definitief worden vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de WSD op 7 juni a.s.

Bijlage(n)

- Aanbiedingsbrief financiële documenten 2025
- Jaarverslag 2024 WSD
- Voorstel Resultaatbestemming 2024 WSD
- Concept begroting 2026 en Meerjarenbegroting 2027-2029 WSD
- Notitie Weerstandsvermogen 2025 WSD

Met vriendelijke groet,

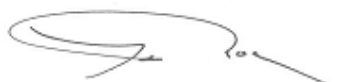
Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad

De secretaris,

De burgemeester

drs. M.J.M. Meertens

ir. C.H.C. van Rooij